

Byłe Zakłady Chemiczne ZACHEM w Bydgoszczy

***-zanieczyszczenie środowiska gruntowo-wodnego
- kompetencje i działania podejmowane
przez organy ochrony środowiska***

Informacja

Sesja Rady Miasta Bydgoszczy

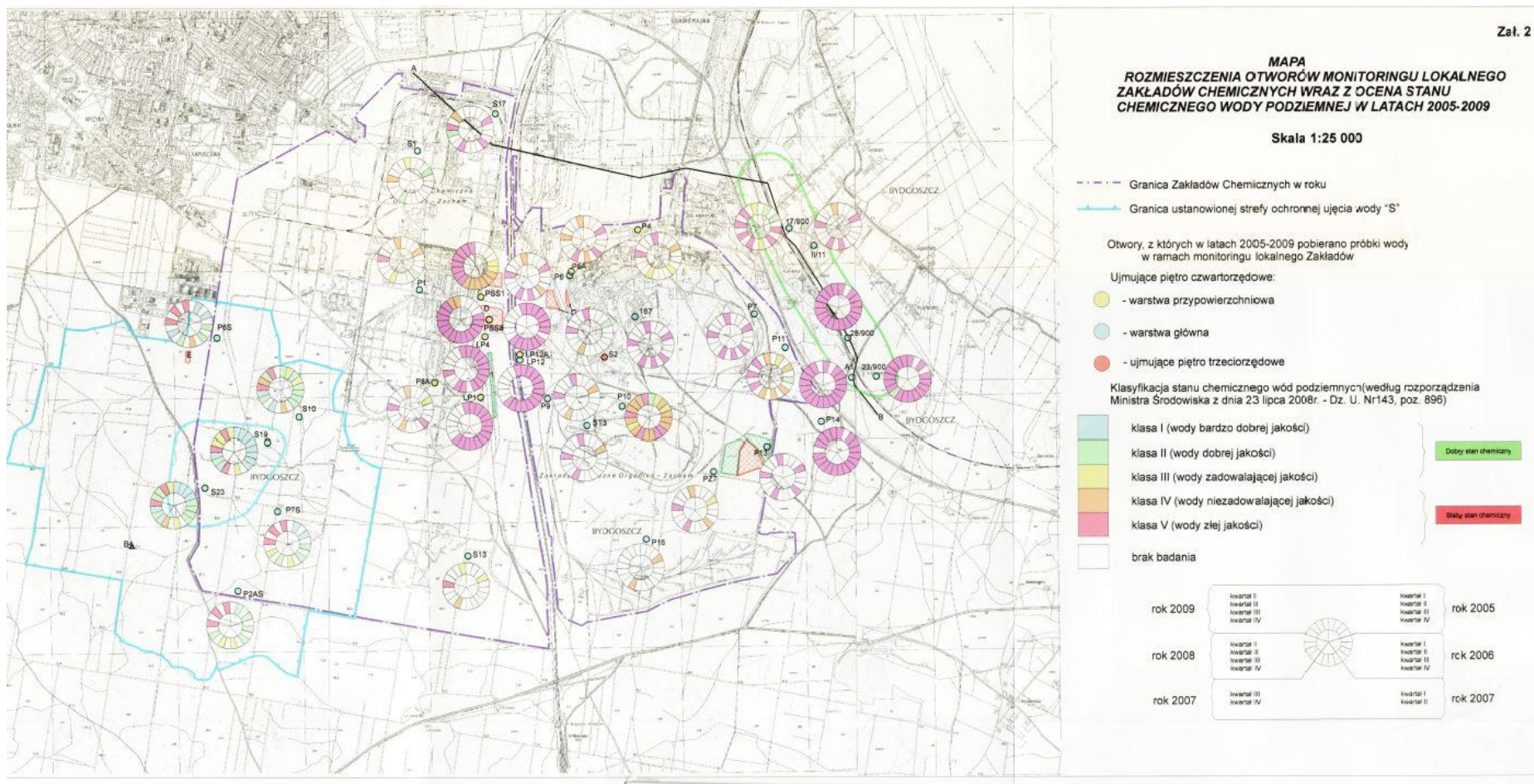
17 października 2018 r.

**URZĄD MIASTA BYDGOSZCZY
WYDZIAŁ ZINTEGROWANEGO ROZWOJU**

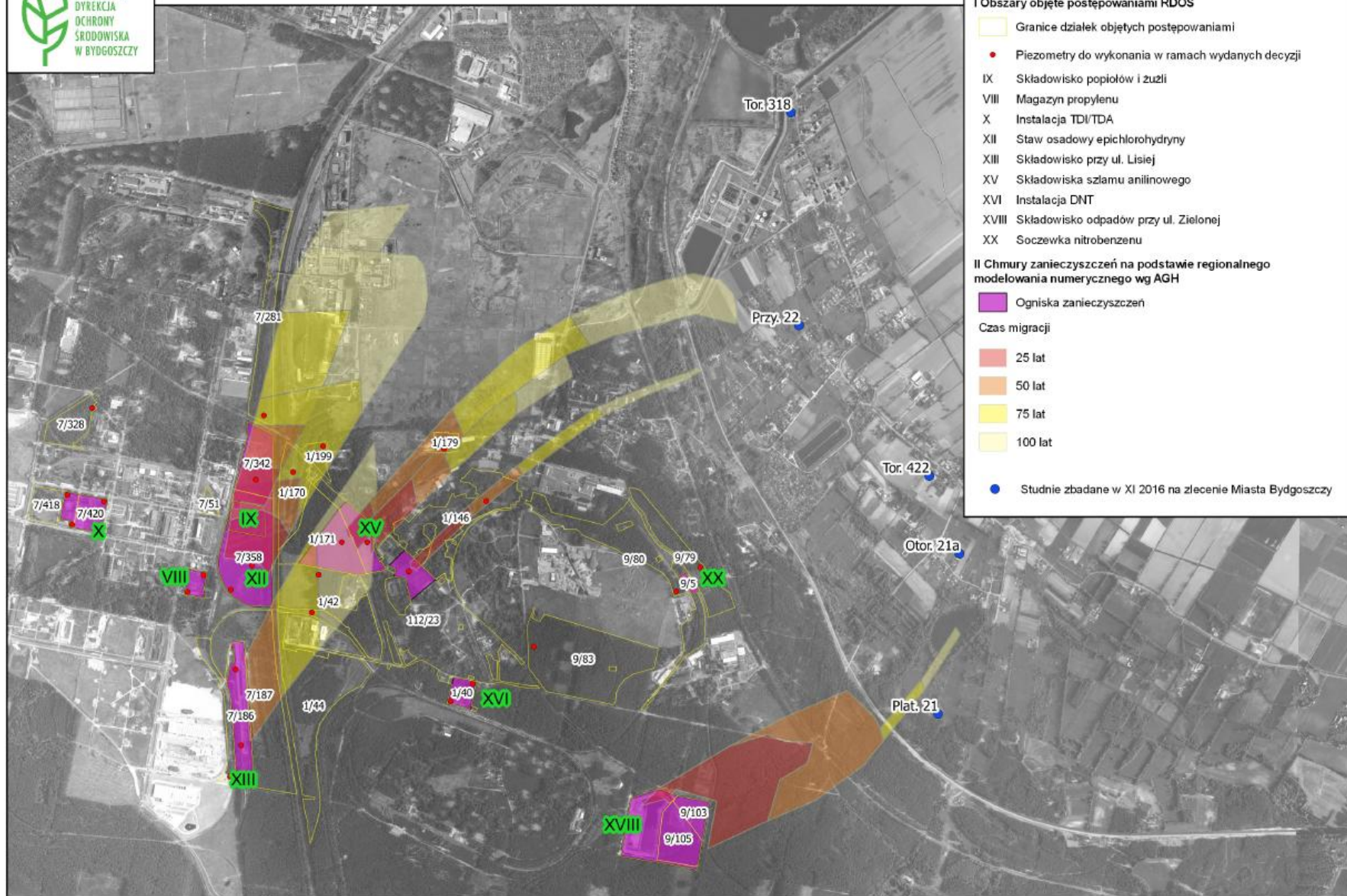
Badania środowiska – monitoring lokalny wód podziemnych Z.Ch. Zachem '2010

Zał. 2

Źródło: „Dodatek nr 2 do dokumentacji hydrogeologicznej określającej warunki hydrogeologiczne w rejonie Zakładów Chemicznych w Bydgoszczy (podsumowanie wyników monitoringu lokalnego jakości wód podziemnych w latach 2005-2009)“ Przedsiębiorstwo Geologiczne Sp. z o.o. Kielce: G. Grzegorzewski, U. Andrzejczak, J. Wiśniewska-Czupryna, T. Zwierzchowska. Kwiecień 2010 r.

Legenda

I Obszary objęte postępowaniami RDOŚ

- Granice działek objętych postępowaniami
- Piezometry do wykonania w ramach wydanych decyzji

- IX Składowisko popiołów i zużli
- VIII Magazyn propylenu
- X Instalacja TDI/TDA
- XII Staw osadowy epichlorohydryny
- XIII Składowisko przy ul. Lisiej
- XV Składowiska szlamu anilinowego
- XVI Instalacja DNT
- XVIII Składowisko odpadów przy ul. Zielonej
- XX Soczewka nitrobenzenu

II Chmury zanieczyszczeń na podstawie regionalnego modelowania numerycznego wg AGH

- Ogniska zanieczyszczeń

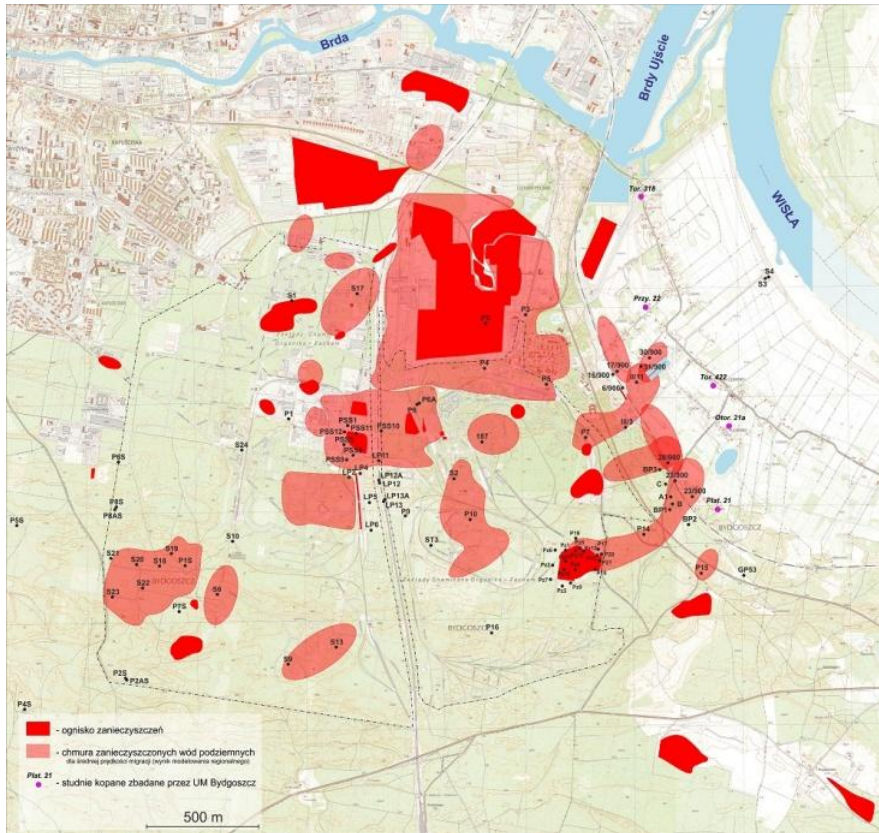
Czas migracji

- 25 lat
- 50 lat
- 75 lat
- 100 lat

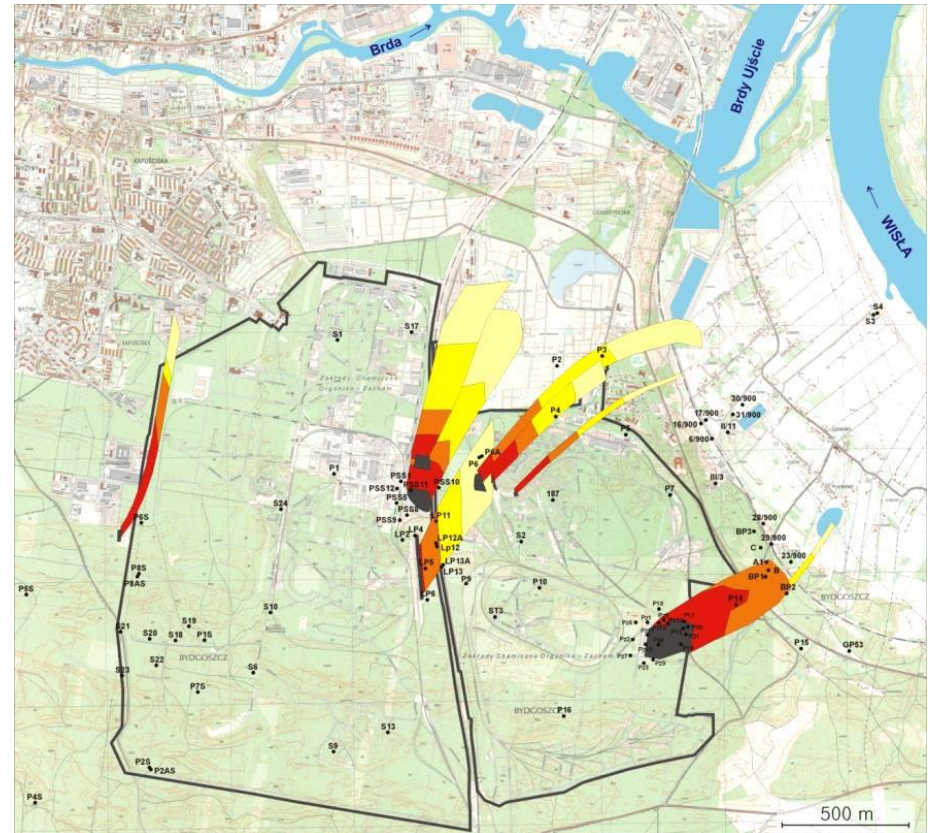
- Studnie zbadane w XI 2016 na zlecenie Miasta Bydgoszczy

Porównanie stanu zanieczyszczenia wód podziemnych z lat 80-tych XX w. i początku XXI w.

Stan zanieczyszczenia środowiska w rejonie danych Zakładów Chemicznych Zachem wg danych z końca lat 80-tych XX w. (Narwojsz, 1989)

Kierunki migracji oraz zasięgi chmur zanieczyszczeń z wybranych ognisk zanieczyszczeń na terenie dawnych Z. Ch. ZACHEM wg badań modelowych (AGH, 2010)

Źródło: Syntetyczny raport z realizacji projektu naukowo-badawczego WODA+; Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie, Kraków, styczeń 2018

HISTORIA ZAKŁADÓW

1939-1944	budowa fabryki w Łęgnowie koło Bydgoszczy przez niemiecki koncern Dynamit-Aktien Gesellschaft vormals Alfred Nobel &Co; produkcja nitrocelulozy, prochu, nitrogliceryny
1948-1952	wznowienie produkcji głównie materiałów wybuchowych takich jak trotyl, pentryt i tetryl dla wojska i celów cywilnych
1953-1960	rozwój produkcji wyrobów „cywilnych” (przetwórstwo pcw, półprodukty barwnikarskie, barwniki, pigmenty, rozjaśniacze optyczne, fenol)
1961-1970	prace badawczo-rozwojowe nad opracowaniem technologii produkcji izocyjanianów, dianu (Bisfenol A) i poliwęglanów; rozwój produkcji w obszarze przetwórstwa pcw oraz barwników
1963	pogorszenie jakości wody w studniach gospodarczych wsi Piątnowo - Łęgnowo
1969	nakaz Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej dla Zakładów Chemicznych w Bydgoszczy do dostarczania wody pitnej z własnego ujęcia dla mieszkańców Piątnowa i Łęgnowa
1971-1980	uruchomienie produkcji elastycznych pianek poliuretanowych oraz kształtek z pianek pur; uruchomiono instalacje elektrolizy solanki, fosgeny, dinitrotoluenu (DNT), toluenodiaminy (TDA) i toluenodiizocyjanianu (TDI); wybudowano instalację do produkcji epichlorohydryny (EPI)
1981-1990	zamknięcie instalacji szczególnie uciążliwych dla środowiska (fenol, anilina, nitrobenzen oraz szereg półproduktów organicznych i barwników); utworzenie 16 samodzielnych podmiotów gospodarczych, w których udziałowcem był w głównej mierze Zachem

HISTORIA ZAKŁADÓW

1990	wpisanie Zachemu na „Listę 80-ciu” najbardziej uciążliwych zakładów w kraju i objęcie kontrolą Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska
1991	budowa tzw. ujęcia barierowego przy ul. Płatnowskiej; podział przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakłady Chemiczne Organika-Zachem w Bydgoszczy na Zakłady Chemiczne Organika-Zachem i Zakłady Chemiczne Nitro-Chem
2001	warunkowe skreślenie z „Listy 80-ciu” zakładów najbardziej uciążliwych dla środowiska
2002	przekształcenie w jednoosobową spółkę akcyjną Skarbu Państwa; gruntowna modernizacja instalacji TDI (podwojenie zdolności produkcyjnych); oddanie do użytku biologiczną oczyszczalnię ścieków
2003	budowa przy kompleksie składowisk przy ul. Zielonej przesłony przeciwfiltracyjnej
2006	sprzedaż przez Skarb Państwa 80% akcji Zachem S.A. do Ciech S.A. (uznanie wykonania zobowiązań pozacenowych, w tym w zakresie ochrony środowiska wynikających z umowy, proces monitorowania zobowiązań zamknięty w 2013 r.); otrzymanie pozwolenia zintegrowanego

HISTORIA ZAKŁADÓW

Grudzień 2012	Zaprzestanie produkcji w zakresie chemii ciężkiej Z.Ch. Zachem S.A.
15.08.2013	Zmiana nazwy Z.Ch. Zachem S.A. na Infrastruktura Kapuściska S.A.
2014	Ogłoszenie upadłości Infrastruktury Kapuściska Spółki Akcyjnej w Bydgoszczy; zgłoszenie szkody w środowisku przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy do RDOŚ w Bydgoszczy (10 obszarów zanieczyszczonych) i MWiK w Bydgoszczy (17 obszarów); zaprzestanie dostarczania wody pitnej mieszkańcom Łęgnowa przez Syndyka , podłączenie nieruchomości do miejskiej sieci wodociągowej ; sprzedaż przez Syndyka składowiska odpadów przy ul. Zielonej wraz z ujęciem barierowym; wyłączenie przez Syndyka ujęcia barierowego

BADANIA ŚRODOWISKA

2015-2016	Badania własne Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, dotyczące stanu zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego
2017	Opracowanie przez AGH w Krakowie „Projektu planu remediacji składowiska odpadów przemysłowych „Zielona” na terenie dawnych Zakładów Chemicznych „Zachem” S.A. w Bydgoszczy oraz remediacji środowiska gruntowo-wodnego w obszarze oddziaływania składowiska – etap III”; zlecenie RDOŚ
2016-2019	Realizacja przez Miasto Bydgoszcz międzynarodowego projektu GreenerSites

NATURA 2000
Dolina Dolnej Wisły

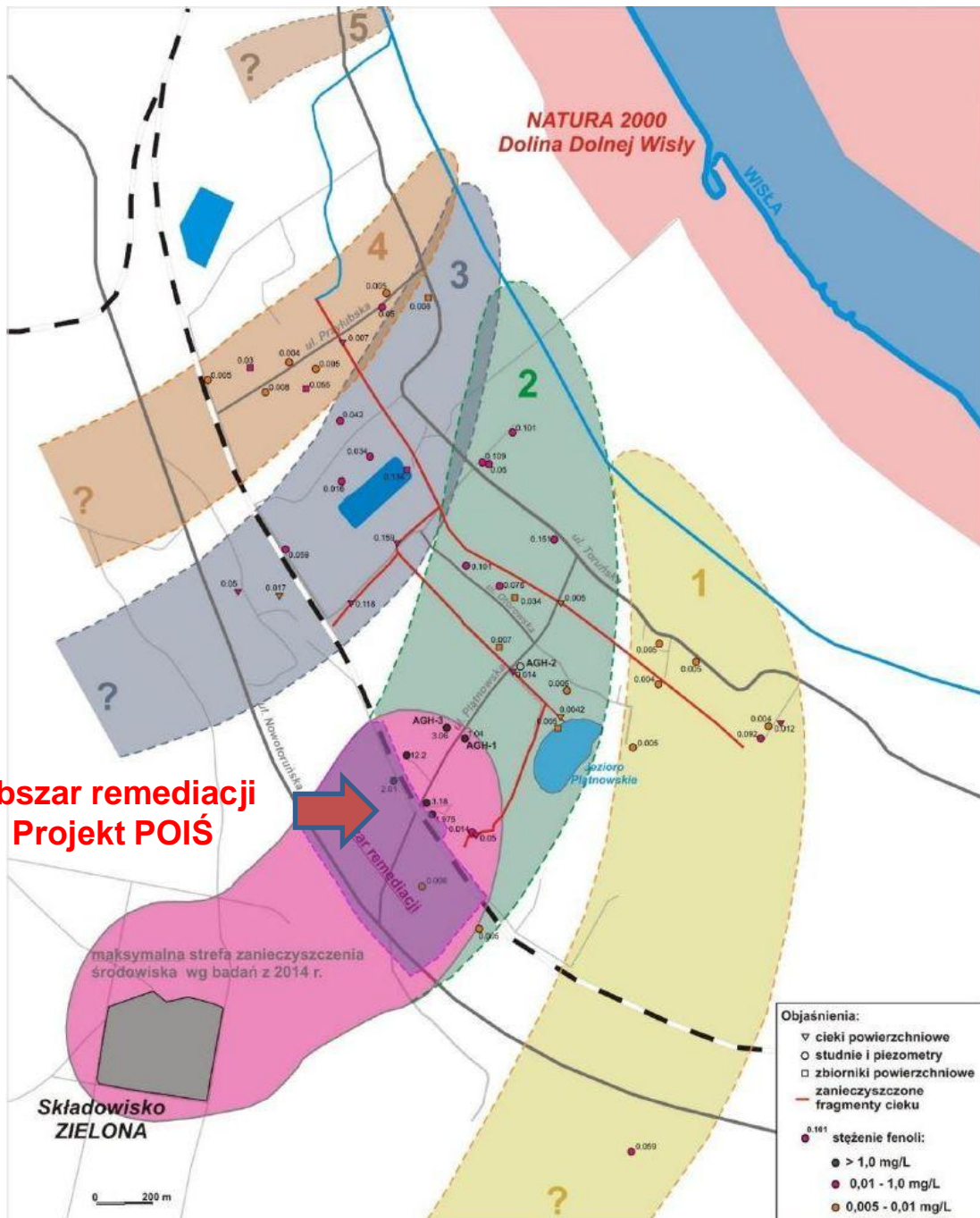
WISŁA

Syntetyczny raport z realizacji projektu naukowo-badawczego WODA+

Ocena skali zanieczyszczenia wód powierzchniowych i płytkich wód podziemnych w rejonie miejscowości Łęgnowo i Płatnowo, w strefie niekorzystnego oddziaływania dawnych Zakładów Chemicznych Zachem w Bydgoszczy

AGH
styczeń 2018 r.

Przestrzenny rozkład chmur zanieczyszczeń zidentyfikowanych na terenie osiedla Łęgnowo-Wieś – Projekt WODA +

Kompetencje organów ochrony środowiska

Prawo ochrony środowiska, ustawa o odpadach

Zakłady Chemiczne ZACHEM

- produkcja w zakresie chemii organicznej, **szczególnie szkodliwa dla środowiska**
- wymagane pozwolenia na korzystanie ze środowiska
- prowadzony nadzór i kontrola na korzystaniem ze środowiska

Właściwy organ w sprawach z zakresu ochrony środowiska:

- pozwolenia wodnoprawne
- pozwolenia na wytwarzanie, przetwarzanie odpadów, w tym na składowanie
- pozwolenia na emisję gazów i pyłów do powietrza
- pozwolenia zintegrowane – wymagane dla instalacji, które mogą powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości,

wojewoda a od 2007 r. - marszałek województwa.

Kontrola w zakresie korzystania ze środowiska:

- na podstawie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska –
Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy,
- na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska –
marszałek województwa

Kompetencje organów ochrony środowiska

Szkody w środowisku

2007 – ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (szkody w powierzchni ziemi). Właściwość organów:

➤ **wojewoda**

➤ od 2008 r. **regionalny dyrektor ochrony środowiska**

Uprawnienia dla właściwych organów do nakładania obowiązków przeprowadzenia działań naprawczych lub zapobiegawczych na korzystającego ze środowiska.

2015 – zmiana Prawa ochrony środowiska – wprowadzono regulacje związane z historycznym zanieczyszczeniem powierzchni ziemi.

Regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska nadano uprawnienia w zakresie uzgadniania sposobu prowadzenia prac remediacyjnych, nadzoru nad tymi pracami oraz prowadzenia remediacji na terenach, na których stwierdzono historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi.

Kompetencje organów ochrony środowiska

Przeprowadzone działania administracyjne

- **2006 – Wojewoda Kujawsko-Pomorski**, na podstawie przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska, **udzielił pozwolenia zintegrowanego Z.Ch. Zachem S.A.**, które następnie **Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego** kilkakrotnie **zmieniał**
- **2007 – Wojewoda Kujawsko-Pomorski**, na podstawie ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, w 2007 r. **uzgodnił warunki przeprowadzenia działań naprawczych środowiska** gruntowo-wodnego w rejonie ul. Zielonej
- **2016 – Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy**, na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska w zakresie historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi, **wydał 9 decyzji nakładających na władających nieruchomościami obowiązek wykonania badań środowiska gruntowo-wodnego (GDOŚ uchylił 8 decyzji, 1 postępowanie umorzył)** oraz 1 decyzję nakładającą na władających składowiskiem przy ul. Zielonej obowiązek uruchomienia instalacji zapobiegającej rozprzestrzenianiu się zanieczyszczeń w wodach podziemnych w postaci ujęcia barierowego i podczyszczalni ścieków **(GDOŚ uchylił decyzję)**

Kompetencje organów ochrony środowiska

Przeprowadzone działania administracyjne

- **2018 – Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy** na podstawie ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, wydał decyzję nakładającą obowiązek przeprowadzenia działań zapobiegawczych, których celem jest przeciwdziałanie dalszemu pogłębianiu się szkody w środowisku powstałej na skutek negatywnego oddziaływania opadów niebezpiecznych zdeponowanych na terenie działki 9/105 obręb 137 – **decyzja we wrześniu 2018 r. została przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska uchylona, a postępowanie zostało umorzone; przyczyna - istnienie decyzji Wojewody z roku 2007**
- **Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy** – kontrole dot. korzystania ze środowiska, coroczna informacja o stanie środowiska przedstawiana Radzie Miasta

Miasto Bydgoszcz

działania podejmowane w związku z upadłością IK S.A.

31.03.2014 r.

Zgłoszenie Prezydenta Miasta Bydgoszczy do RDOŚ w Bydgoszczy dotyczące szkody, a także bezpośredniego zagrożenie szkodą w środowisku, powstałej na skutek prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie zanieczyszczenia powierzchni ziemi przez Infrastrukturę Kapuściska S.A. w upadłości likwidacyjnej (10 obszarów zanieczyszczonych)

14.04.2014 r.

Zgłoszenie MWiK Sp. z o.o. do RDOŚ w Bydgoszczy, dotyczące bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku w wodach i w powierzchni ziemi na gruntach użytkowanych przez podmioty korzystające ze środowiska pn. Infrastruktura Kapuściska S.A., z siedzibą w Bydgoszczy przy ulicy Wojska Polskiego 65, następcy prawnego Zakładów Chemicznych ZACHEM S.A. Grupa Chemiczna CIECH i PURINOVA sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy przy ulicy Wojska Polskiego 65 (17 obszarów zanieczyszczonych)

Miasto Bydgoszcz

działania podejmowane w związku z upadłością IK S.A.

Z. Ch. Zachem, zgodnie z protokołem z posiedzenia Zespołu Rzecznawców Gospodarki Wodnej i Ochrony Powietrza przy **Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bydgoszczy** z dnia 21.04.1969 r., zostały zobowiązane do dostarczania z własnego ujęcia wody pitnej dla mieszkańców wsi Płatnowo-Łęgnowo, z uwagi na **stwierdzone występowanie z wodach gruntowych związków fenoli**.

2014 – Syndyk masy upadłościowej zaprzestaje dostarczania wody pitnej mieszkańcom osiedla Łęgnowo-Wieś.

Uchwała RM Bydgoszczy z dnia 29 października 2014 r. w sprawie zasad udzielania dotacji celowej na dofinansowanie kosztów inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej **w zakresie budowy przyłączy wodociągowych** do miejskiej sieci wodociągowej na obszarach występowania szkody w środowisku lub zagrożonych wystąpieniem szkody w środowisku oraz trybu postępowania w sprawie udzielania dotacji i sposobu jej rozliczania.

Dotacja **z budżetu Miasta w wysokości 1.553.576,59 zł** na wybudowanie nowych przyłączy wodociągowych w 204 nieruchomościach.

Miasto Bydgoszcz

podjęmowane działania

2014

- badania wody w 5 studniach (ujęciach indywidualnych): Przyłubska, Płątnowska, Toruńska
- wykonawca: PSSE
- orzeczenie: woda nadaje się lub nadanie się warunkowo do spożycia

2016

- badania wody w 5 studniach (ujęciach indywidualnych): Toruńska, Przyłubska, Płątnowska, Otorowska
- wykonawca: Geoprogram W.Andrzejewski, Bydgoszcz
- wykryto skażenie charakterystyczne dla produkcji Z.Ch. Zachem
- poinformowano mieszkańców, radę osiedla, właściwe organy ochrony środowiska i organy sanitarne

2017

- inwentaryzacja indywidualnych ujęć wody – studni przydomowych na terenie osiedla Łęgnowo-Wieś

KOMUNIKAT

dla mieszkańców osiedli: Łęgnowo i Łęgnowo-Wieś

Informujemy, że jedyną bezpieczną wodą do spożycia jest woda wodociągowa dostarczana przez Miejskie Wodociągi i Kanalizację w Bydgoszczy

Woda wodociągowa jest badana i monitorowana przez Inspekcję Sanitarną.

Woda z indywidualnych ujęć nie podlega kontroli Inspekcji Sanitarnej.

Wykorzystywanie wody z indywidualnych ujęć (studni przydomowych) może stwarzać zagrożenie zdrowotne ze względu na występowanie w wodzie toksycznych związków chemicznych pochodzących z terenów dawnych Zakładów Chemicznych ZACHEM.

Gotowanie i używanie domowych filtrów nie zapewni właściwej jakości wody ze studni przydomowych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny oraz Miasto Bydgoszcz nie zalecają korzystania z wody pochodzącej z indywidualnych ujęć.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Bydgoszczy
Ewa Chrzanowska

ZASTĘPCA PRYZYDENTA MIASTA
Maria Wasiek

W grudniu 2017 r. został przygotowany i rozpowszechniony wśród mieszkańców, za pośrednictwem Rady Osiedla Łęgnowo-Wieś, komunikat informujący o wystąpieniu zagrożenia wynikającego z zanieczyszczenia wód ujmowanych w studniach przydomowych.

Wojewoda Kujawsko-Pomorski

Wojewódzki Zespół Ekspertki

Wojewódzki Zespół Ekspertki ds. oceny stanu zanieczyszczeń środowiska, w tym środowiska gruntowo-wodnego oraz oceny ewentualnie powstałych zanieczyszczeń na terenie dawnych Zakładów Chemicznych „Zachem” w Bydgoszczy – harmonogram prac

07.03.2018 r. – Zarządzenie Wojewody powołujące Zespół Ekspertki

16.03.2018 r. – posiedzenie Zespołu

23.03.2018 r. – zaproszenie Wojewody skierowane do Prezydenta do udziału w pracach Wojewódzkiego Zespołu Ekspertkiego

27.03.2018 r. – informacja Prezydenta dla Wojewody o wskazaniu przedstawicieli do prac w Zespole

04.04.2018 r. – posiedzenie Zespołu (nieformalny udział przedstawicieli Miasta)

17.05.2018 r. – Zarządzenie Wojewody z wpisaniem na listę członków Zespołu przedstawicieli Miasta

25.05.2018 r. – posiedzenie Zespołu (siedziba Wojewody), spotkanie podzespołów: ds. środowiska, ds. zdrowia, ds. społecznych i rolnictwa

20.06.2018 r. – wyjazdowe posiedzenie Zespołu (teren dawnego Zachemu, Osiedle Łęgnowo-Wieś)

19.10.2018 r. – zaplanowane posiedzenie Zespołu

Wojewoda Kujawsko-Pomorski

Wojewódzki Zespół Eksperski

Zadania Zespołu

- aktualna ocena zanieczyszczeń środowiska, w tym środowiska gruntowo-wodnego oraz ocena powstałych zanieczyszczeń na terenie dawnych Zakładów Chemicznych Zachem w Bydgoszczy
- monitorowanie zagrożeń bezpieczeństwa, zdrowia ludzi oraz zagrożeń zaistnienia możliwości wystąpienia nieodwracalnych szkód w środowisku w obszarze dolnej terasy Wisły i Brdy
- współpraca z mieszkańcami zagrożonych terenów, w szczególności informowanie mieszkańców o rzeczywistym zagrożeniu dla zdrowia, itp.

Minister Środowiska

Zespół ds. terenów zdegradowanych

2016

Powołanie Zespołu.

Zadania:

- analiza i przedstawienie propozycji rozwiązań prawno organizacyjnych w zakresie
- remediacji terenów, na których występuje zanieczyszczenie powierzchni ziemi
- postępowania z miejscami nagromadzenia odpadów, które stwarzają zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzi
- rewitalizacji terenów, na których występują niekorzystne zmiany naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi.

Podjęcie tematyki byłych Z.Ch. Zachem w Bydgoszczy na dwóch posiedzeniach:

Marzec 2017

Kwiecień 2018

Dwukrotne przedstawienie informacji o występujących zagrożeniach przez przedstawicieli Miasta Bydgoszczy oraz innych organów

Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego

badania zdrowia mieszkańców

16-17.06.2018 r.

bezpłatne badania dla mieszkańców osiedli Łęgnowo-Wieś i Otorowo

Organizator: Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego we współpracy z Centrum Onkologii w Bydgoszczy oraz Miastem Bydgoszcz

Przebadano **93** mieszkańców.

W ramach pilotażowych badań profilaktycznych mających na celu wstępną ocenę narażenia na zanieczyszczenie środowiska wywołane działaniem Zakładów Chemicznych Zachem, specjaliści z Centrum Onkologii w Bydgoszczy wykonali bezpłatnie:

- morfologię krwi z rozmazem
  - oznaczenie poziomu glukozy we krwi
  - oznaczenie poziomu kreatyniny
  - próby wątrobowe
  - badania moczu
- oraz dodatkowo mammografię.

Dofinansowanie POiŚ na działania RDOŚ

22.06.2018 r. - umowa o dofinansowanie projektu „Remediacja terenów zanieczyszczonych w rejonie dawnych Z.Ch. Zachem w Bydgoszczy w celu likwidacji zagrożeń zdrowotnych i środowiskowych, w tym dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły oraz Morza Bałtyckiego” w ramach działania 2.5. Poprawa jakości środowiska miejskiego, oś priorytetowa II, Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 pomiędzy Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie a Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Bydgoszczy na kwotę **93 425 000 zł.**

Zakładana łączna powierzchnia zrehabilitowanych gruntów – **26,9 ha.**

Umowa obejmuje zadania: wykonanie projektu robót geologicznych, odwiercenie studni przechwytyjących i iniekcyjnych, budowę systemu rurociągów, budowę innowacyjnej instalacji dla potrzeb oczyszczania, montaż czujników pomiarowych w studniach, integrację i próbny rozruch automatycznego systemu bieżącej kontroli, wykonanie badań środowiskowych dla stanu wyjściowego, prowadzenie działań remediacyjnych wraz z bieżącą kontrolą, wykonanie badań środowiskowych w warunkach prowadzonej remediacji, wykonanie szczegółowej analizy danych, opracowanie koncepcji przyrodniczej ścieżki edukacyjnej, wykonanie ścieżki przyrodniczej edukacyjnej, prowadzenie działalności informacyjnej i promocyjnej.

NATURA 2000
Dolina Dolnej Wisły

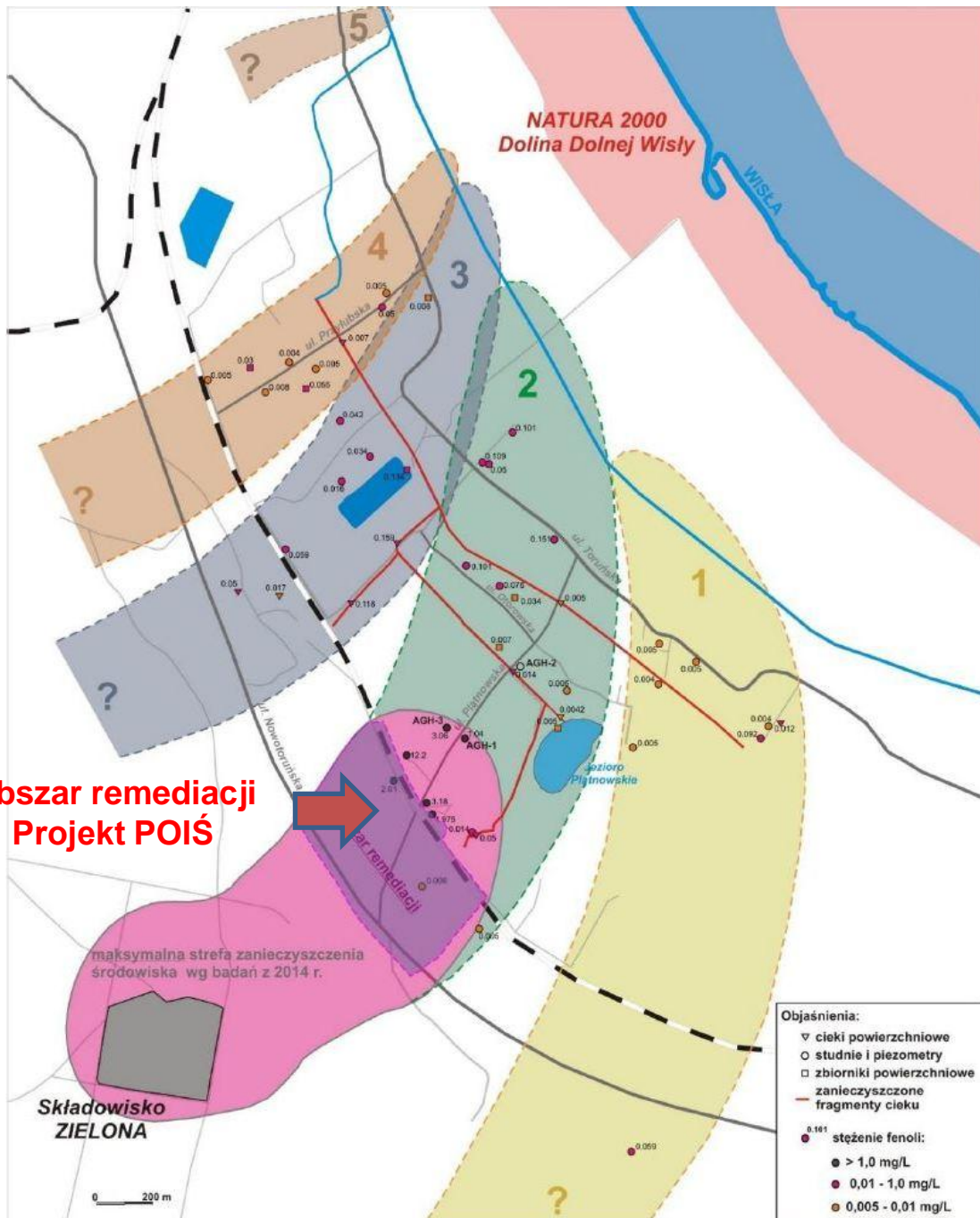
WISŁA

Syntetyczny raport z realizacji projektu naukowo-badawczego WODA+

Ocena skali zanieczyszczenia wód powierzchniowych i płytkich wód podziemnych w rejonie miejscowości Łęgnowo i Płatnowo, w strefie niekorzystnego oddziaływania dawnych Zakładów Chemicznych Zachem w Bydgoszczy

AGH
styczeń 2018 r.

Przestrzenny rozkład chmur zanieczyszczeń zidentyfikowanych na terenie osiedla Łęgnowo-Wieś – Projekt WODA +

CHEMNIK Sp. z o.o.

zgłoszenia szkody w środowisku (TNT i DNT)

21.09.2018 r. CHEMNIK Sp. z o.o. dokonała zgłoszenia do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenie szkodą w środowisku lub szkody w środowisku w zakresie zanieczyszczenia powierzchni ziemi oraz wód, powstałe na skutek prowadzonej przez Zakłady Chemiczne Nitro Chem S.A. działalności gospodarczej.

Stwierdzenie w środowisku toksycznych substancji związanych z produkcją dinitrotoluenu (DNT) i trinitrotoluenu (TNT)

TAKING
COOPERATION
FORWARD

GreenerSites

**Środowiskowa rehabilitacja terenów przemysłowych
w Europie Środkowej**

GreenerSites

partnerzy projektu

- Miasto Wenecja - Włochy
- Instytut polityki strukturalnej i rozwoju ekonomicznego - Niemcy
- Miasto Celje - Słowenia
- Mazowiecka Agencja Rozwoju - Polska
- Gmina Solec Kujawski – Polska
- Region Veneto - Włochy
- Zarząd Portu Rijeka - Chorwacja
- Zarząd Portu Wenecja - Włochy
- **Miasto Bydgoszcz - Polska**
- Miasto Rijeka - Chorwacja
- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Transportu Saksonii Anhalt - Niemcy

GreenerSites

informacje ogólne

36 miesięcy
1.06.2016 –
31.05.2019

11 partnerów
z 5 krajów
14 partnerów
stowarzyszonych

Pilotaże
Strategiczne Plany Działań
dla BF
Narzędzie Geo-inf
Szkolenia
Wizyty studyjne

3,79 milionów EUR
budżetu

Ok. 290 000 EUR
budżet Bydgoszczy

148 000 EURO na
działania
pilotażowe (w tym
79 000 na
wiercenia,
piezometry)

Miasto Bydgoszcz
RDOŚ
WIOŚ
BPPT
Urząd Marszałkowski

GreenerSites

działania Miasta Bydgoszczy

Projekt pilotażowy – zakres prac:

- lokalizacja 15 piezometrów
- wytypowanie studni do badań w Łęgnowie
- badania analityczne wód podziemnych i gruntów
- model konceptualnego przepływu zanieczyszczeń
- analizy ryzyka

Konsultacje z:

- Wojewódzkim Zespołem Ekspertckim ds. oceny stanu zanieczyszczenia środowiska, w tym środowiska gruntowo-wodnego oraz oceny na terenie dawnych Zakładów Chemicznych „Zachem” w Bydgoszczy
- Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Bydgoszczy

GreenerSites przetarg

Ogłoszenie 16 lipca 2018 r.

1 część

- Inwentaryzacja piezometrów i studni (Zachem i Łęgnowo)
  - Wykonanie 15 piezometrów (do głębokości 10m i 15m)
- Badania gruntu i wody gruntowej - pobór prób z 15 nowo wykonanych piezometrów, 8 studni mieszkańców i 10 otworów sieci monitoringowej byłego Zachemu

2 część

- Model hydrogeologiczny przepływu zanieczyszczeń

3 część

- Analiza ryzyka zdrowotnego i środowiskowego
- Opracowanie wytycznych dla dalszego monitoringu

GreenerSites

inwentaryzacja otworów obserwacyjnych

Sprawdzenie stanu otworów monitoringowych Zachemu i ich przydatności do przyszłych poborów

Do tej pory zinwentaryzowano 30 piezometrów dawnego Zachemu, przewiduje się około 60

KARTA INWENTARYZACJI PIEZOMETRÓW INVENTORY CARD OF PIEZOMETERS			
L.p. n.d.	Nazwa name	Data date	Użytkowanie piezometru piezometer usage używany used ☐ nieużywany unused ☐ brak informacji lack of information ☐
Adres/lokalizacja address/localization			
Rodzaj zamknięcia piezometru the type of piezometer closing imbus allen ☐ śruby z nakrętką screw with a nut ☐ klócka padlock ☐ zamki na klucz key lock ☐ brak no brk ☐			Obudowa piezometru piezometer housing z pokrywą with cover ☐ bez pokrywy without cover ☐
inne (opisać jakie) other ☐			Stan piezometru piezometer conditions dobry good ☐ zły bad ☐ uszkodzony damaged ☐
Zdjęcie nr picture number <input type="text"/>			
Pomiary piezometru piezometer measurements 		Badania polowe wody field test of water Temp. [°C] temperature <input type="text"/> pH pH of water <input type="text"/> PEW [µS/cm] electric conductivity <input type="text"/> Redox (Eh) [mV] redox potential [Eh] <input type="text"/>	
układ współrzędnych coordinate system <input type="text"/> współrzędne coordinates X: <input type="text"/> Y: <input type="text"/> średnica piezometru diameter of piezometer <input type="text"/> wysokość obudowy piezometru height piezometer <input type="text"/> głębokość piezometru piezometer depth <input type="text"/> głębokość do z.w. wody depth of the water table <input type="text"/>		Opis lokalizacji piezometru description of the piezometer's location <input type="text"/> Zespół badawczy field team <input type="text"/>	
Uwagi remarks <input type="text"/>			

składniki nieorganiczne:

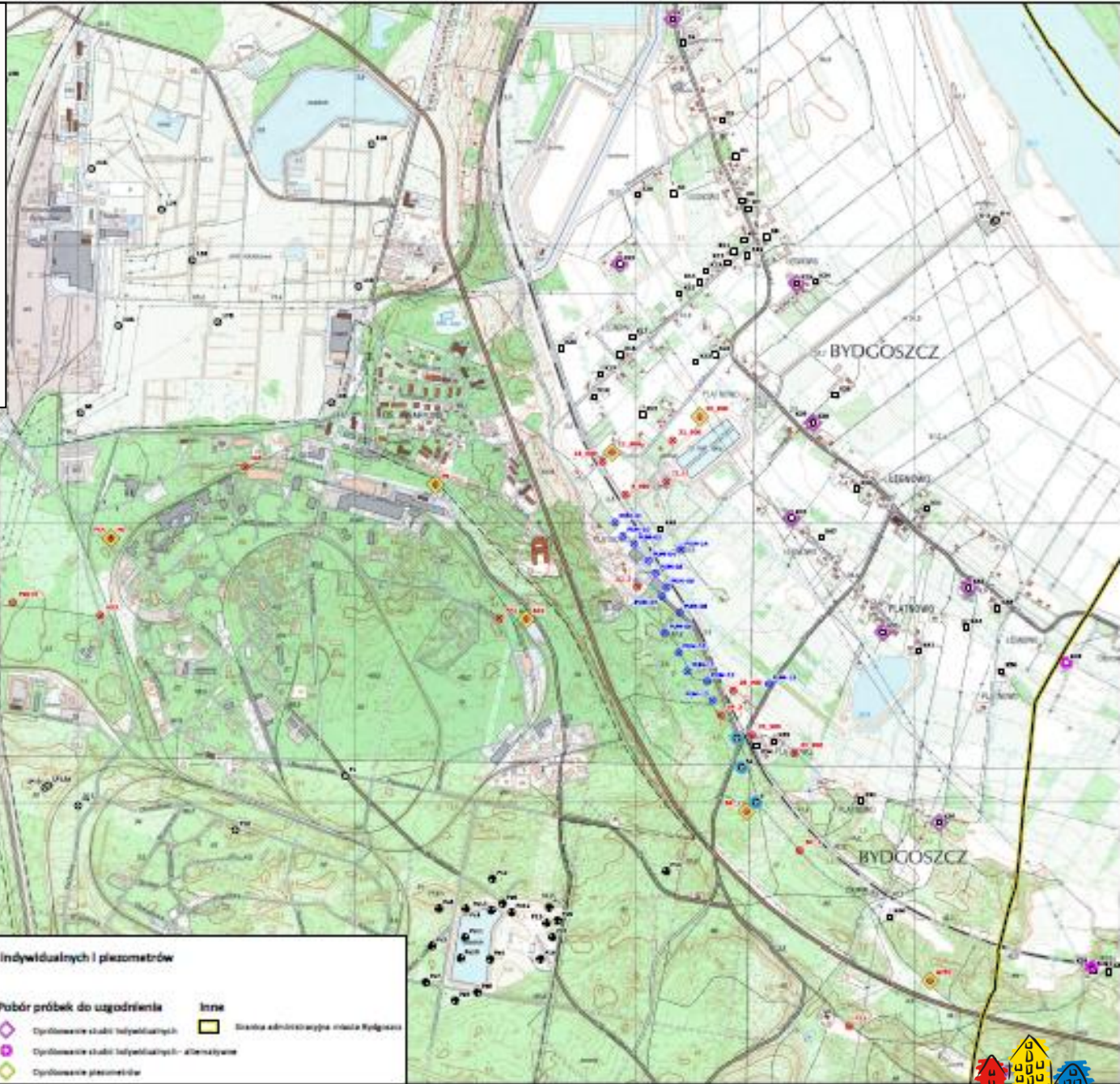
Ca, Mg, Na, K, Cl, SO₄, HCO₃, SiO₂, NO₃, NO₂, NH₄ oraz As, Al, B, Ba, Cr, Co, Cu, Fe, Li, Mn, Ni, PO₄, Sb, Sr a także w miarę możliwości inne pierwiastki śladowe,

składniki organiczne:

ogólny węgiel organiczny (OWO), fenol, anilina, składniki BTEX (benzen, toluen, etylobenzen, ksylen), difenylosulfon, chloroanilina, epichlorohydryna, hydroksybifenyle, nitrobenzen lub suma związków nitrowych, oktylofenole, toluenodiamina, toluidyna, sumy WWA, suma AOX a także PCE i TCE), toluen

c) parametry fizykochemiczne

temperatura, pH, redox

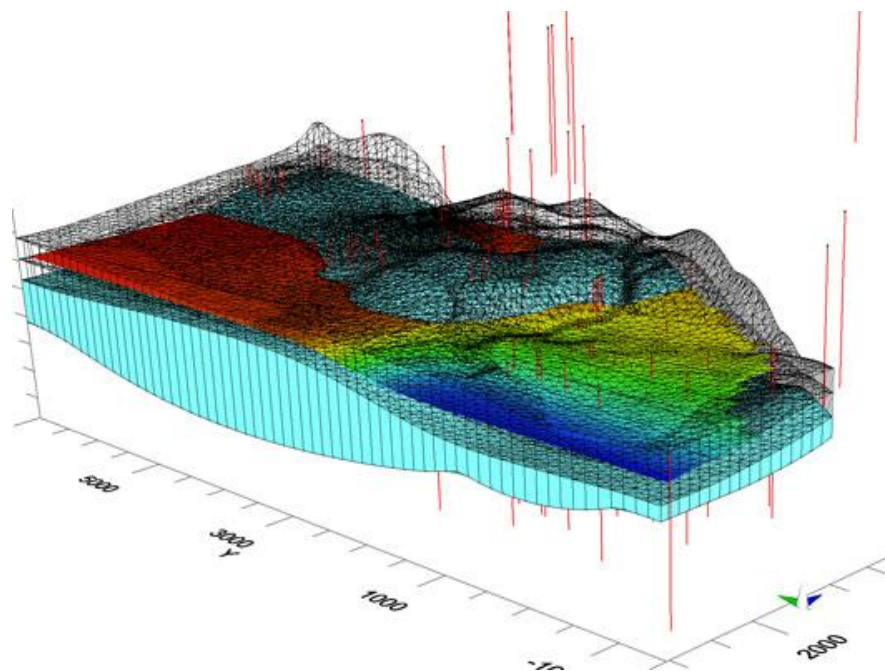

Propozycja opróbowania studni indywidualnych i piezometrów			
Objęcia	Inwentaryzacja	Inwentaryzacja Arcadis	Pobór próbek do uzgodnienia
MWK	MWK	MWK	MWK
Piezometry	Studnie	Piezometry - Inw. Inter	Opróbowanie studni indywidualnych
Studnie	Studnie kopane	Projektowanie piezometrii Arcadis	Opróbowanie studni indywidualnych - alternatywne
	Piezometry składowisk: Delta	Piezometry składowisk: Delta	Opróbowanie piezometrów
			Stacja administracyjna miasta Bydgoszcz

GreenerSites – model przepływu zanieczyszczeń

Do końca grudnia 2018

- identyfikacja ognisk i substancji zanieczyszczających
- oszacowanie ładunku zanieczyszczeń i tempa ich migracji
- wykonanie map stref zanieczyszczenia wód podziemnych, tj. zasięgu chmury lub chmur zanieczyszczeń na terenie osiedla Łęgnowo Wieś
- wykonanie prognoz dalszego przemieszczania się zanieczyszczeń w kierunku obszaru chronionego Natura 2000 – Dolina Dolnej Wisły oraz koryt rzek Wisły i Brdy, na podstawie modelowania numerycznego

GreenerSites – analiza ryzyka

Do końca stycznia 2019

- Ogólna charakterystyka badanej populacji mieszkańców osiedla Łęgnowo-Wieś
- Identyfikacja głównych substancji zanieczyszczających związanych z działalnością byłych Zakładów Chemicznych Zachem
- Określenie parametrów toksykologicznych substancji zanieczyszczających związanych z działalnością byłych Zakładów Chemicznych Zachem
- Określenie dróg ekspozycji populacji mieszkańców Łęgnowo-Wieś na substancje toksyczne
- Zestawienie dostępnych danych środowiskowych do oceny ryzyka zdrowotnego populacji mieszkańców Łęgnowo-Wieś
- Ocenę ryzyka wg przyjętej metodyki bazującej na doświadczeniach światowych, w tym w szczególności zgodnie z rekomendacją amerykańskiej Agencji Ochrony Środowiska US EPA, uwzględnionej w Dyrektywie Rady UE 98/83/WE z dn. 3 listopada 1998 ws. jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

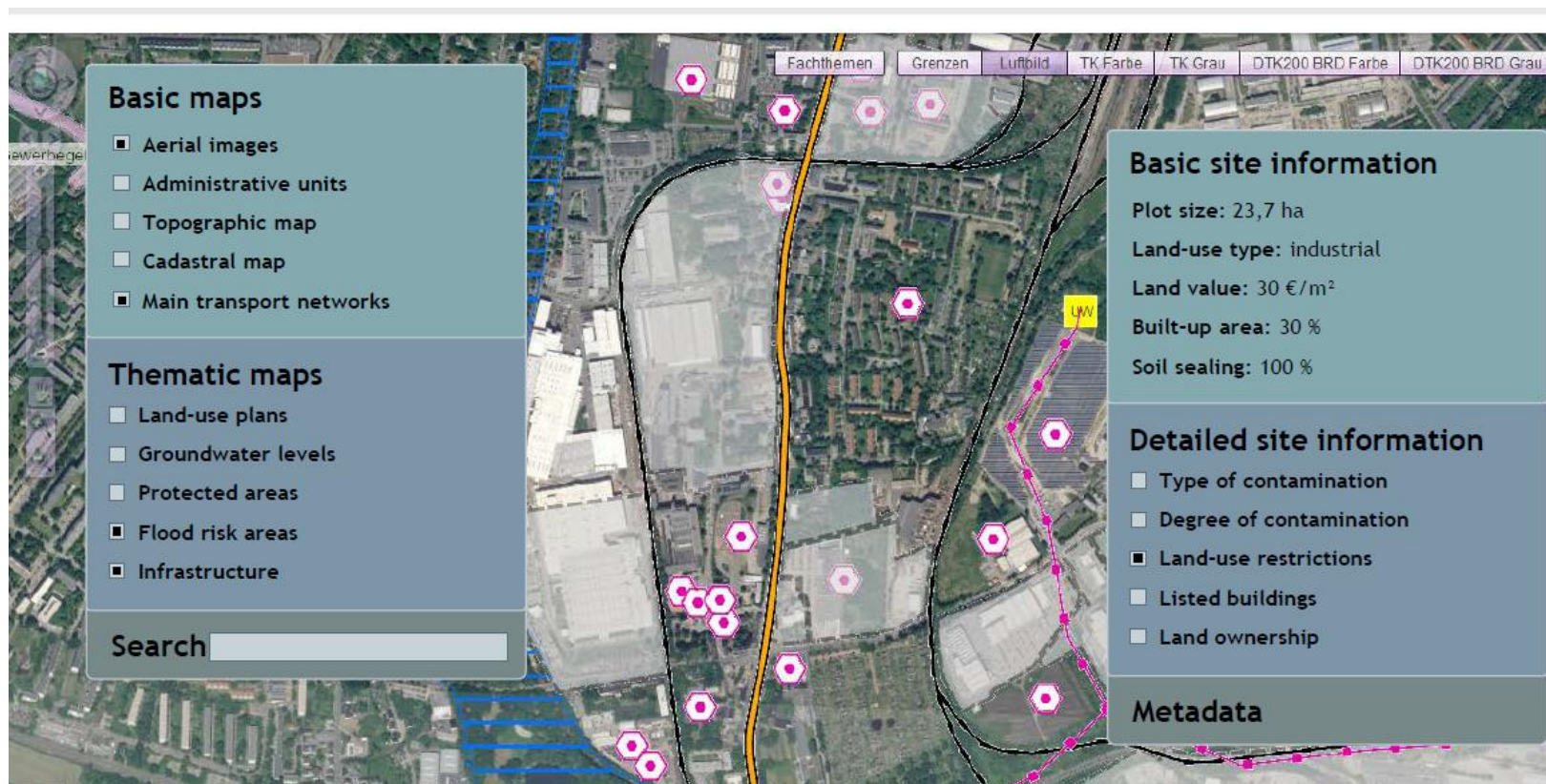

**Prawdopodobny wykonawca AGH, podpisywanie umowy,
problemy administracyjne z potencjalnym wykonawcą**

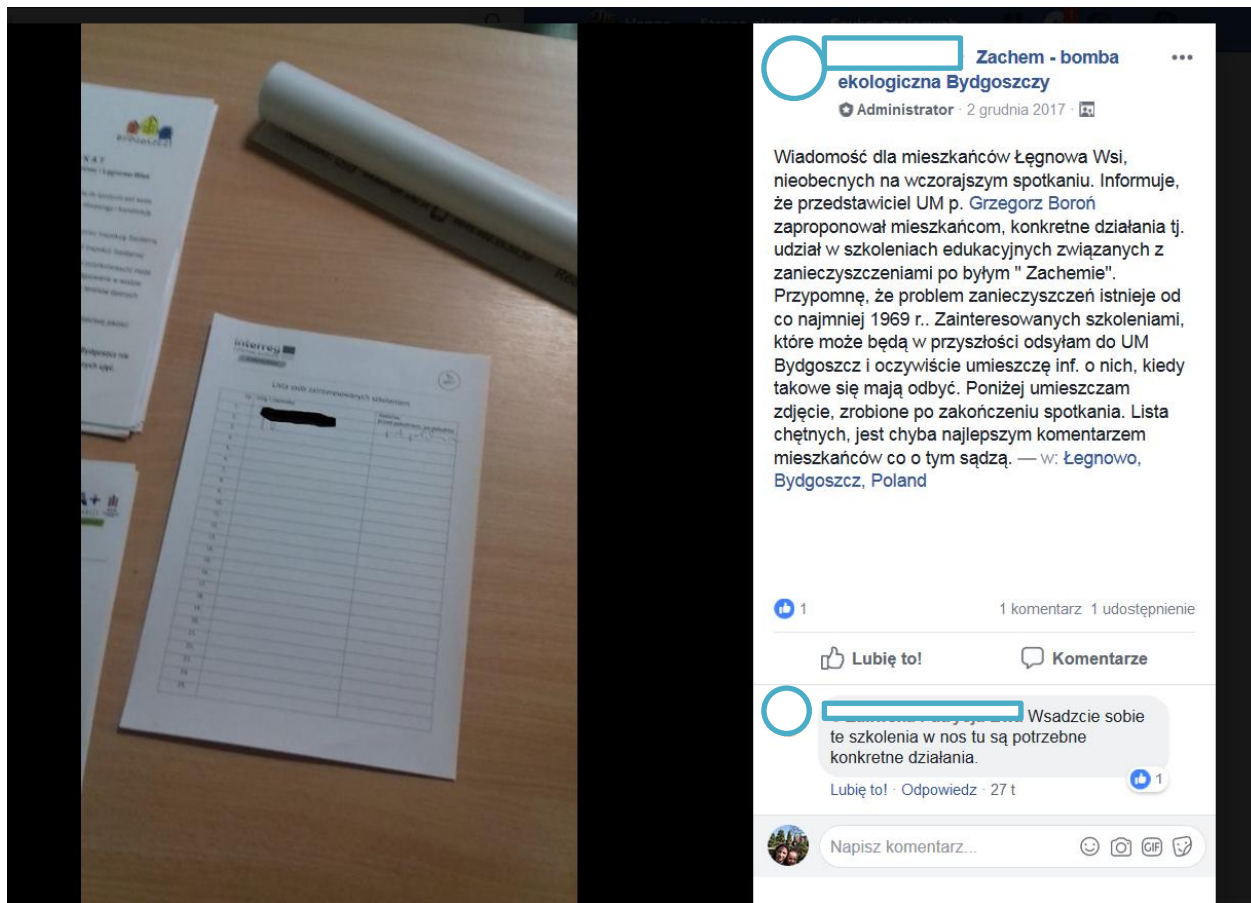
GreenerSites – narzędzie geoinformacyjne

- Wszystkie informacje o „Zachemie” w jednym miejscu
- Dla instytucji publicznych
- Część informacji może być dostępna publicznie
- Przekazano dla RDOŚ w Bydgoszczy, przeszkolono pracownika

GreenerSites – szkolenia informacyjne

Skierowana do mieszkańców oferta szkoleń informacyjnych, w tym o skutkach zanieczyszczenia oraz innej, zaproponowanej przez mieszkańców tematyce – odrzucona na spotkaniu lokalnym

GreenerSites – inne działania

Pozostałe działania, które mogą być przydatne dla grupy eksperckiej:

- Narzędzie geo-informacyjne – przekazane dla RDOŚ
- Strategiczny Plan Działań – integrujący działania wszystkich instytucji
- Szkolenia dla instytucji, możliwe szkolenia dla mieszkańców
- 2 gabloty informacyjne na Łęgnowie (na prośbę Przewodniczącego Rady Osiedla)

STANY NADZWYCZAJNE

Art. 228. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

W sytuacjach szczególnych zagrożeń, jeżeli zwykłe środki konstytucyjne są niewystarczające, może zostać wprowadzony odpowiedni stan nadzwyczajny:

- stan wojenny,
- stan wyjątkowy
- **stan klęski żywiołowej.**

STAN KLĘSKI ŻYWIOŁOWEJ

USTAWA z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej

Art. 2.

Stan klęski żywiołowej

może być wprowadzony dla zapobieżenia **skutkom katastrof naturalnych** lub **awarii technicznych** noszących znamiona klęski żywiołowej oraz w celu ich usunięcia

Art. 5.

1. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może wprowadzić *stan klęski żywiołowej* z własnej inicjatywy lub na wniosek właściwego wojewody.